

הרב גבריאל יהודא אילאוויטש בני ברק

בענין קבוע ברובא דליתא קמן

כמו טריפות הריאה שהוא ג"כ מצוי ביותר וברור שבכל עדר יש כמה טריפות מחמת סירכות ואפ"ה לא נשתמט אחד מהפוסקים להחמיר בנאבד הריאה אפי' בהפסד מרובה מטעם שדינו קבוע שאין לילך בו אחר הרוב, וע"כ מוכח מזה דכה"ג שפיר אזלינן בתר רוב אפי' בקבוע וכמ"ש החת"ס.

וכן מוכח ממה שמותר לשתות חלב מבהמה הגם שידוע לנו שבין כל הבהמות ברור כשמש שנמצא טריפה מטריפות הריאה ביניהם ואפ"ה אמרינן רוב בהמות כשרות ומותר ליקח חלב מבהמה במקום קביעותה.

וכן בהל' תולעים סי' פ"ד סעיף ח' קי"ל דפירות שדרכן להתלע לא יאכל עד שיבדוק וכתב הרמ"א שהוא משום מיעוט המצוי, וכתב הש"ך ס"ק כ"ט דמ"מ אם אינו יכול לבדוק מותר וכמו בנאבדה הריאה, ושם בסעיף ט' וי' מבואר דירקות שנתחזקו בהם ג' תולעים וא"א לסננם ולבודקם אסורים, ואם נאמר דמה שידוע לנו שיש בעולם מיעוט המצוי דינו כתערובת וקבוע שאין הולכין בו מעיקר הדין בתר רוב הי' צריכין להחמיר אפי' בלא נתחזקו ג' תולעים מטעם תערובת וע"כ מוכח מזה כנ"ל בשם החת"ס.

וכדברי החת"ס כתב גם בשו"ת דברי חיים יו"ד ח"ב סי' ל"ז שכנראה רצה השואל לדון להצריך בדיקה על כל בהמה על שאר טריפות דידוע לפי המוחש שיש ביניהם טריפה, והאריך שם הד"ח דאין לחוש לזה דסומכים על הרוב על כל בהמה, וז"ל: וכן א"צ לבדוק וכו' אפי' יודע (ר"ל ע"פ חשבון) שיש טריפות בתוכן, ורק בידוע (ר"ל ע"פ ראייה) אסור מדרבנן משום קבוע אבל כל זמן שאין ידוע (ר"ל ע"פ ראייה) מהטריפה מותר ליקח כל הבהמות שבעולם לשחוט וא"צ לבדוק אפי'

בנוגע לנקיבת הכרסים בשחיטה דמדינת אורוגוויי דנו הפוסקים דמכיון שידוע לכל יודעי דבר, וגם מהריעותות הנמצאים בכרס ניכר שהוא דבר המצוי ואין ספק שכל זמן נמצאים בהמות כאלו שם במדינה ואפי' בכל עדר גדול בפני עצמו, וא"כ לכאורה יש על כל בהמה חיוב בדיקה מעיקר הדין דהא יש שם תערובת בעלי חיים שלא בטלי ודינו קבוע שאין הולכים בו אחר הרוב וא"כ כולם אסורים מעיקר הדין וצריך כל בהמה בדיקה ובירור שהוא כודאי לא ניקבה וזה אי אפשר דאין אנו בקיאים וגם יש חשש שמא הבריא.

וציין הרה"ג ר' מ"מ וויסמאנדל שליט"א לשו"ת חת"ס סי' קכ"ב וז"ל ואפי' לילך לביתם וכו' דהו"ל קבוע וידעינן בוודאי שיש ביניהם מי שעושה כן מ"מ מותר ליקח בסתם ולא שייך קבוע לבטל רוב אלא היכי דצריכי רובא דאיתא קמן כגון ט' חנויות משא"כ רוב בהמות כשרות זה הרוב לא מתבטל ע"י קבוע וזה ברור אצלינו הארכנו במקום אחר עכ"ל, אלא שהעיר הרה"ג הנ"ל דבליקוטי תשובות הביא דבשו"ת נהרי אפרסמון ושו"ת חקל יצחק ושו"ת מי יהודה כתבו דלסברא זו מצינו התנגדות מכמה מקומות בש"ס ושמהר"ן לא משמע כן.

קודם שנבוא ליישב דברי החת"ס מהראיות שהביאו הפוסקים הנ"ל נגדו, נביא עוד כמה פוסקים שס"ל כהחת"ס, ונבאר תוכן כוונתם, וקודם כל נבאר שלכאורה מוכח לומר כדבריהם.

דהנה בנידון דידן וכן בנידון החת"ס אין כאן ידיעה ע"י ראייה שנטרפה בהמה אחת ונתערבה אלא שכיון שידוע שהוא דבר המצוי ביותר ברור הוא שנמצא גם עכשיו וא"כ לכאורה נידון זה דומה ממש לכל מיעוט המצוי

מהני רובא דליתא קמן ואין להתיר אלא משום רובא דאיתא קמן וזה נתבטל ע"י קבוען.

וכ"כ בהגהות ברוך טעם וז"ל צ"ע דהא הספק הוא רק מצד עצמה שרואין אנו העיר מוקף חומה מספקינן דלמא הוא מימות יהושע אבל אין הספק מחמת התערובת ומה שייכות שארי עיירות לזה לדון מחמת זה דין קבוע, עכ"ל. ולכאורה זהו ג"כ כוננת החת"ס הנ"ל בשו"ת סי' קכ"ב וז"ל ולא שייך קבוע לבטל רוב אלא היכי דצריכי רובא דאיתא קמן כגון ט' חנויות משא"כ רוב בהמות כשרות זה הרוב לא מתבטל ע"י קבוע וזה ברור אצלנו הארכנו במקום אחר עכ"ל.

ולכאורה כל הגדולים הנ"ל נתכוונו לדבר אחד והכל הולך למקום אחד, דבמקום שהספק הוא על הפרט עצמו ולא מצד התערובות וההיתר הוא מצד רובא דליתא קמן שהוא רוב בטבע והתנהגות העולם אין הקבוע מבטל הרוב.

ועוד סברא נאמרה בזה כדלהלן:

(ב) בשו"ת רעק"א שם אות י"ב וז"ל גם י"ל דקבוע הוי רק היכי דיש מיעוט בקבוע בודאי, אבל בכל הנך טריפות דאותם שידוע לנו שהם טריפות אינם בכלל הספקיות דדנים עליהם ועל אותן שאנו דנין אין בהם ודאי טריפות עכ"ל, וכן כתב החת"ס בשו"ת אה"ע סוף סי' ה' לבאר למה עד אחד נאמן נגד רובא דאיתא קמן ולא נגד רובא דליתא קמן, וז"ל אע"ג דבהס"ד איתא קמן עדיף אבל בתר דידעינן דאזלינן בתר רובא דליתא קמן עדיף, דלא איתחזק המיעוט המתנגד להרוב כגון רוב בהמות כשרות הנה כל הניכרים לפנינו אינם בגדר הספק ושארי בהמות אמרינן רוב בהמות מימות עולם ועד סוף העולם כשרות ומיעוט טריפות ואפשר שהיום אין שום בהמה אחת טריפה בעולם אלא אותם הנודעים לנו עכ"ל.

והנה מה שכתבו שבאותם שאנו דנים עליהם ואין לנו ידיעה בהם אין בהם ודאי טריפות בכל העולם דאפשר שהיום אין שום טריפה בעולם, ע"כ אין כוונתם בפשוטו ממש דהא המציאות מכחישה הנחה זאת אלא ביאור

אם יש בודאי טריפה בתוך בהמות שבעולם, מ"מ בכל חד אזלינן בתר רוב וכו', וגם מדרבנן לא גזרו אסתם בהמות עכ"ל.

וכ"כ בשו"ת רעק"א תניינא סי' ק"ג אות י"א וי"ב ליישב קושיית בנו איך הולכים לבית השחיטה לקנות בשר וסומכין על דין רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן הא הו"ל קבוע וכן איך קונים בשר אצל טבח וסומכין על רוב בהמות כשירות הא הו"ל קבוע.

וכ"כ בהגהות ברוך טעם על שער המלך ה"י מגילה ליישב איך הולכים בספק מוקף חומה מימות יהושע בתר רוב הא הוה קבוע.

ובטעם הדבר למה הולכין בכה"ג בתר רוב אפילו במקום קבוע, נאמרו בזה ב' סברות כדלהלן:

(א) ז"ל הרעק"א שם אות י"א דדוקא היכי דהרוב מכח התערובות ואנו דנין דכל דפריש מרובה פריש בזה יש דין קבוע אבל רוב בהמות כשירות דלא מדין תערובות דנין דבהמה זו פירשה מהרוב כשרים דהא גם בנולדה לפנינו מותרת ולא שייך בזה ענין פריש אלא דשדינן לה בתר רובא דעלמא בהווייתה ובריאתה כדרך הרוב וכו' אין דנין בו דין קבוע עכ"ל.

ותוכן כוונתו לכאורה הוא, דהא דאמרינן דהמיעוט הקבוע מבטל דין הרוב זהו דווקא אם הרוב הוא מכח הרוב שבתערובת שלפנינו דכיון שבאותו תערובת קבוע בו האיסור אין ביד הרוב שבו להתיר משא"כ ברובא דליתא קמן שאינו משועבד להתערובת כלל שגם אם לא ה"י אלא בהמה א' בעולם ה"י מתירה מטעם טבע רוב בהמות מימות עולם שהן כשירות ונאין להקשות ממה דקיי"ל דטריפה שנתערבה כולן אסורים ולא מתירין כל בהמה הנפרד מטעם רובא דליתא קמן דרוב בהמות כשרות וכנ"ל, דזה אינו דפשוט דרוב בהמות כשרות אינו יכול להכריע אלא בספק על בהמה אם היא טריפה או לאו שלא מחמת התערובות אבל אם יש תערובת שנתערב בו טריפה שהיא ודאי יצאה מהרוב והספק על כל בהמה אם היא זאת הבהמה שטריפה ודאי או לא, לזה לא

(ג) בתוס' נזיר [דף י"ב ע"א ד"ה אסור וד"ה אשה] מבואר בהך דהאומר לשלוחו צא וקדש לי אשה דאסור בכל הנשים שבעולם שמא קידש קרוביה דלא אזלינן בתר רוב משום קבוע אע"ג דהוי רובא דליתא קמן.

(ד) הר"ש מקינון בסוף ס' כריתות הביא קושיית העולם דיאסור כל העולם בזריעה ובחרישה מטעם נחל איתן שהוא קבוע ורובא דעלמא רובא דליתא קמן הוא.

(ה) בפני יהושע הקשה אמאי לא ילפינן קבוע מספק ממזר דכתבה התורה בספק ממזר יבא בקהל ה' ואיתא בגמ' קידושין (ע"ג ע"א) דספק ממזר לא משכחת אלא בדאזלי איהו לגבייהו דהו"ל קבוע, וא"כ מוכח משם דין קבוע, דהא רובא דעלמא כשרים לה וע"כ צ"ל דכל קבוע כמחצה על מחצה דמי ע"ש הרי דברובא דעלמא אמרינן קבוע.

(ו) בשו"ע יו"ד ס' קי"ד סעיף י' בהג"ה גבי כבשים דאם ידוע שמקצת עכו"ם בוודאי נותנים בו יין ומקצתו בוודאי אין נותנים בו יין אזלינן בתר רוב אבל אסור לקנות בבתיהם דכל קבוע כמחצה על מחצה דמי.

(ז) בתוס' חולין [דף ע"א ד"ה ובנמצא] הקשה למה אמרינן במקום שאין מכריזין [כשנמצא טריפה] לקנות מן העכו"ם במקולין ולא אזלינן בתר רוב בהמות כשרות, וכתב המהרש"א שם וז"ל אף שכבר כתבו דלא אזלינן בתר רוב כשרים משום דמקולין קבועים, מ"מ הקשו הכא דע"כ קבוע כה"ג דלא איתחזק איסורא לא מיקרי קבוע עכת"ד, ומשמע מזה דאי ה' איתחזק איסורא לא מיקרי קבוע עכת"ד. ומשמע מזה דאי ה' איתחזק איסורא ה' שייך שפיר קבוע לענין רוב בהמות כשרות.

ועכשיו נבוא ליישב דברי החת"ס ודעימי' מכל הראיות הנ"ל:

הנה לפי טעם הב' שכתבנו בשם שו"ת רעק"א שם אות י"ב והדברי חיים דכיון דלא איתחזק האיסור ע"י ראייה ממש אין כאן דין קבוע, מיושב ממילא רוב הראיות הנ"ל דבכל מקומות הנ"ל י"ל דאיירי שיש ידיעה ברורה

כוונתם הוא דעל שאר בהמות שרק הן נכנסות בספק אין לנו ידיעה ברורה בראייה או בעדות שנתערב כאן בהמה טריפה אלא מתוך ידיעה כללית על ההוה תמיד ו"סתטיסטיקא" וזה אינו מספיק ליתן לו דין קבוע שלא נלך מחמתו בתר רוב.

וזהו ג"כ כוונת הדברי חיים הנ"ל, ע"י בלשונו לעיל והוא ממש כנ"ל.

היוצא מדברינו דיש לנו ב' טעמים למה אין בזה דין קבוע, הא' משום דהוא רובא דליתא קמן שאין הספק מחמת התערובות, הב' משום דאפי' היה רובא דאיתא קמן מ"מ כל שלא נתחזק האיסור ע"י ראייה או עדות אין לו דין קבוע.

ואחר שנתבאר דברי החת"ס ודעימי' נבוא להראיות שהביאו הפוסקים המובאים בליקוטי הערות כנגדו.

(א) בשיטה מקובצת כתובות (ט"ו ע"א סד"ה ובשיטה) הקשו בשם תוס' אהא דקיי"ל רוב מצויין אצל שחיטה מומחזין הן להוי האי רוב מחצה על מחצה שהרי כשמביאין הבהמה בביתו של השוחט הוא קבוע.

(ב) מדברי הר"ן ביצה שאחרי שכתב שם דבדבר שיש לו מתיירין אזלינן בתר רוב היכא דלא איתחזק איסורא, ושלכן מותר ליקח ביצים מן העכו"ם בליל יו"ט ראשון לפי שרוב ביצים אי' של ספנא מארעא יולדות ביום וא"כ הרי נולדו בערב יו"ט, כתב שם וז"ל: ואיכא מאן דשרי אפי' ביום ראשון של ר"ה ובשני ימים של גלויות משום דרובן של ביצים לאו בני יומן נינהו ואזלינן בתר רובא כל היכא דאתי מאן דמזבן לגביה, אבל למיזל לבתי דידהו דהו"ל מקום קביעותם אסור דילמא איכא חד דמזבן ביצים בני יומן וכל קבוע כמחצה על מחצה דמי עכ"ל, והא ע"כ האי רוב ביצים אינן בני יומן הוא רובא דליתא קמן דאין לומר דאיירי שידוע שיש למוכר רוב שאינן בני יומן ומיעוט בני יומן דא"כ הא איתחזק איסורא ולא ה' מהני רוב להתיר בדשיל"מ ועוד דהא מפורש בלשונו דכוונתו על רובא דעלמא דהא כתב דילמא איכא חד דמזבן ביצים בני יומן.

נעבדין חשוב כרובא דאיתא קמן וכתב שם בזה"ל ולפ"ז י"ל דאף רובא דעלמא כיון שהוא רוב ידוע במציאות הוי כרובא דאיתא קמן דרובא דאיתא קמן א"צ שיהי' הרוב בפנינו רק שיהא הרוב ידוע לפנינו ומבורר במציאות משא"כ רוב בהמות כשירות הם או רוב נשים מתעברות ויולדות דהוי רוב במקרה המתחדש תמיד וא"א שיתברר לפנינו בתמידות המציאות הלז והרוב הוא ע"פ אומד הדעת זהו חשיב רובא דליתא קמן עכ"ל, וכן מבורר בשב שמעתתא שמעתתא ב' בפרק ט"ו דרובא דליתא קמן הוא רובא דתליא בסברא.

וכע"ז כתב הנתיבות בתשובה להחמדת שלמה (נדפס בשו"ת חמדת שלמה אה"ע סי' כ"ד אות י"ב) וז"ל דרובא דליתא קמן הוא מה דליתא קמן בדינא כגון רוב בהמות אינן טריפות שבהמות אחרות אינן מגדלין הספק ולא באין לדין שאפילו לא הי' רק בהמה אחת בעולם הי' בה ספק זה אם היא כשירה או טריפה משא"כ ברוב סנהדרין או בתשעה חנויות דאלו לא הי' רק חנות אחת לא הי' שום ספק וכשיש עוד אחד נעשה ספק אם מזו אם מזו וכל שיש יותר מגדיל הספק וכו' זהו חשוב רובא דאיתא קמן.

אמנם עי' בשו"ת עמודי אור סי' פ"ד ס"ק נ' דס"ל דכל שאין הרוב לפנינו ממש ורואים אותו כמו בסנהדרין מיקרי רובא דליתא קמן, וכן בשו"ת תורת חסד הנ"ל כתב דמירושלמי ריש פ"ב דדמאי משמע דרובא דעלמא כגון רוב העולם אינן מעמון ומואב מיקרי רובא דליתא קמן.

היוצא מדברינו דדעת רוב האחרונים דהחילוק בין איתא קמן לליתא קמן הוא דכל שהרוב והמיעוט ידוע אפי' הוא בכל העולם ואין לנו שום ידיעה על מספר הרוב והמיעוט מ"מ ידוע שיש ודאי רוב היתר אלא שיש ג"כ מיעוט איסור שנתערב ומחמת זה התערובת יש לנו ספק על הכל זה מיקרי רובא דאיתא קמן, ורובא דליתא קמן הוא במקום שיש ספק גם אם אין כאן אלא אחד בעולם כגון בהמה אם היא כשרה או טריפה והרוב הוא מצד סברא ומנהג העולם לא מצד הרוב שיש לנו עכשיו.

שיש איסור שנתחזק בהתערובת דבנזיר שם יש חזקה דשליח עושה שליחותו וכן בקידושין גבי ספק ממזר ודאי שידוע שיש אנשים הפסולים לה בכל העולם וכן נחל איתן ודאי הוא שיש נחל איתן בעולם וכן ביו"ד סי' קי"ד י"ל דידוע ע"י ראייה או עדות שיש שנותנין יין בכבשים ומתוס' חולין ומהמהרש"א שם ודאי לא קשה די"ל דזהו באמת כוונתם במש"כ דכה"ג דלא איתחזק איסורא לא מיקרי קבוע.

אלא שעדיין קשה מהר"ן בביצה אלא שבאמת כבר עמד בזה החת"ס בעצמו בחידושו להקשות על דברי הר"ן דכה"ג שלא איתחזק האיסור בודאי אין כאן דין קבוע ובאמת שהריטב"א שם חולק על הר"ן בזה מהאי טעמא דמותר ליקח גם בבית הגוי משום דלא איתחזק האיסור ולא נשאר אלא קושיא ראשונה מהשטמ"ק בשם תוס' וצ"ע, וכדי ליישב כל הקושיות הנ"ל לפי טעם הא' שכתבנו לעיל בשם הרעק"א שם אות י"א והחת"ס בסי' קכ"ב והברוך טעם צריך להקדים מהו הגדר של רובא דליתא קמן ואיתא קמן.

עי' בחידושי חת"ס ב"ב (כג ע"ב ד"ה אע"ג) וז"ל כללא דרובא דאיתא קמן ודליתא קמן כל רוב הקבוע לפנינו וגם המיעוט קבוע לפנינו אפי' יהי' בסוף העולם כגון הא ניחוש לרובא דעלמא וכל דפריש מרובא דעלמא פריש ולא מהמיעוט הלז וכדומה הכל הוה רובא דאיתא קמן ולא מיקרי רובא דליתא קמן אלא כל שאין כאן תערובת קבוע כלל לא רוב ולא מיעוט אלא מנהג העולם כך רוב נשים בני קיימא יולדות רוב העולם אינם טרפים ואילוניות רוב המצויים אצל שחיטה מומחים הם וכו' הנה כל אלו איה שוקל ואיה סופר אשר מנה מנין האנשים עתה אם הם טריסים או לאו וכו' אך מנהג העולם כך נוהג מעולם ונהי שאין כאן רוב להיתר קבוע לפנינו אך לעומת זה אין מיעוט איסור קבוע בתוך הרוב לפנינו ובענין זה הוא עדיף מרובא דאיתא קמן וסברא זו כתב הר"ן ספ"ג דביצה גבי דשיל"מ ע"ש עכ"ל.

ועי' בשו"ת תורת חסד או"ח סי' ל"ט שמביא מהר"ן רפ"ג דע"ז דרוב מקומות אין

המוכרים אינן מוכרים ביצים בני יומן והוא רובא דליתא קמן.

וא"כ לפי הנ"ל מיושב שפיר דכ"ז הוא לשיטתם דהא דרוב מוכרים אין להם ביצים בני יומן הוא רובא דליתא קמן כיון שהרוב שאינו לפנינו ממש אלא שידוע שכן הוא שרוב מוכרים אין להם ביצים בני יומן אלא שיש חשש שמא יש מוכרים שיש להם אבל לפי הנתבאר דדעת החת"ס ורוב אחרונים דכה"ג מיקרי רובא דאיתא קמן כיון דידוע ודאי שרוב המוכרים בעולם אין מוכרים ביצים בני יומן אלא מיעוטן וא"כ לא קשה מידי לדעתו, וכן מה שהקשו מתוס' נזיר דהאומר לשלוחו צא וקדש לי אשה דאסור בכל הנשים שמא קידש קרוביה והו"ל קבוע הוא דווקא לשיטתם דרובא דעלמא מיקרי רובא דליתא קמן וכן הקושיא מקידושין רוב העולם כשרים לה, וכן מה שהקשו מהר"ש מקינון דהוא ג"כ לשיטתם, דהא ברור דיש רוב בכל העולם נגד נחל איתן וא"כ לדעת החת"ס ורוב האחרונים מיקרי רובא דאיתא קמן וכן מה שהקשו משו"ע יו"ד קי"ד הוא ג"כ לשיטתם הנ"ל דלדעת החת"ס פשוט דהוי רובא דאיתא קמן דהא ידוע דרק מיעוט נותנים בו יין.

ולא נשאר אלא הקושיא האחרונה מתוס' חולין צ"ה, והנה מדברי התוס' עצמם לא קשה מידי כמ"ש החקל יצחק בשו"ת שם (סי' מ"ב) דאדרבה יש לפרש שפיר דברי התוס' ע"י יסוד זה של החת"ס ע"ש אלא דעיקר קושייתו הוא מדברי המהרש"א שכתב דקבוע כה"ג דלא איתחזק איסורא לא מיקרי קבוע דמשמע מזה הא ה"א איתחזק איסורא ה"א שייך שפיר קבוע אף לענין רוב בהמות כשרות.

ונראה ליישב על פי מש"כ לעיל דלכאורה ה"א מקום להקשות על דברי החת"ס [דס"ל דברובא דליתא קמן לא אמרינן קבוע] מהא דקיי"ל טריפה שנתערבה באחרות כולן אסורות דבעלי חיים לא בטלי, ולמה לא אמרינן על כל בהמה ובהמה שיהא כשירה משום דרוב בהמות כשרות שהוא רובא דליתא קמן, וכתבנו על זה דזה אינו דרוב בהמות כשרות לא מהני אלא במקום שיש ספק על בהמה שלא מחמת

ודעת העמודי אור והתורת חסד בשם הירושלמי דכל שהרוב לפנינו ממש כמו בסנהדרין וט' חנויות מיקרי רובא דאיתא קמן, משא"כ רוב אחד אפילו ידוע ודאי שיש רוב בעולם כמו רוב גוים אינן מעמון ומואב מיקרי רובא דליתא קמן.

ועכשיו נחזור לישוב דברי הרעק"א שם באות י"א והחת"ס והברוך טעם מהראיות האחרונים דלכאורה נראה דהאחרונים שהקשו מכל מקומות הנ"ל ס"ל כמ"ש העמודי אור ולכן חשבו שכוונת החת"ס לכל מה שנכלל לשיטתם בגדר רובא דליתא קמן ושפיר הקשו מכל מקומות הנ"ל, אמנם החת"ס ודעימיה לשיטתם וכמ"ש רוב האחרונים ולא קשה מידי לדעתם ונעבור על כל הראיות הנ"ל.

מה שהביאו מהשיטה מקובצת כתובות שהקשה אין מביאים בהמה לשחוט בבית השוחט וסומכין על רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן, ע"ש בשטמ"ק שתירץ ע"ז וז"ל ולא קושיא הוא דההוא רוב חזקה ורגלים הוא בגוף הבהמה הזו שלפנינו דאמרינן מסתמא לא שחט אדם בהמה זו א"כ ה"א בקי אבל הכא מי איכא למיתי ליה בתורת טעמא ולומר מסתמא לא בעל אדם אשה זו אלא א"כ ה"א כשר, עכ"ל.

והנה לפי הנתבאר אפשר לומר דכוונת השיטה מקובצת בתירוצם דרוב מצויים אצל שחיטה הוא רוב התלוי בסברא וזהו רובא דליתא קמן שגם אם לא ה"א אלא שוחט אחד בעולם היינו מסתפקים עליו והינו אומרים שאם הוא אינו בקי לא ה"א שוחט בהמה זו ולכן אין בזה דין קבוע והוא ממש כמ"ש החת"ס ודעימיה ומשם ראיה לדבריו.

ומה שהביאו ראיה ממש"כ הר"ן בביצה דביו"ט ביום אסור ליקח ביצה מגוי בביתו דהו"ל קבוע ואין לסמוך על רוב ביצים אינן בני יומן, וכתבו דע"כ אין כוונת הר"ן לרובא דאיתא קמן כגון שידוע שיש למוכרים ביצים בני יומן ורובן אינן בני יומן דא"כ הא איתחזק איסורא ואין להתיר אפי' בלי קבוע ואפי' באו הגוים אצלינו למכור אלא ע"כ הכוונה דרוב

דאיתא קמן ורובא דליתא קמן יש להוסיף דזה צריכינ דווקא ליישב החת"ס עצמו שמזכיר בפירוש דברובא דליתא קמן לא שייך קבוע וע"כ הוצרכנו לומר דס"ל דרק כה"ג שהספק שלא מחמת תערובת והרוב מחמת סברא וטבע מיקרי רובא דליתא קמן וכמ"ש בעצמו וכמשנ"ת, אבל באמת כדי ליישב עצם היסוד שכתבו גם הרעק"א שם באות י"א והברוך טעם ולא הזכירו כלל דכללא היא דברובא דליתא קמן לא שייך דין קבוע אלא דבמקום שהספק הוא שלא מחמת תערובת והרוב הוא מחמת סברא וטבע ומנהג העולם, וא"כ כדי ליישב דעתם לא צריך להכניס לפלוגתא הנ"ל בביאור רובא דאיתא קמן או ליתא קמן אלא דאפי' אם סבירא להו כמ"ש העמודי אור והתורת חסד בשם הירושלמי דגם רובא דעלמא מיקרי רובא דליתא קמן מ"מ יש ליישב כל קושיות הנ"ל כמ"ש לעיל ולחלק ברובא דליתא קמן עצמו בין היכא דהספק מחמת התערובת והכרעת הרוב מחמת טבע וסברא ובין היכא שהספק מחמת תערובת והכרעה מחמת רובא דעלמא וק"ל.

תערובת דאמרינן מסברא שהיא ודאי כטבע רוב הבהמות שהן כשרות אבל אם ודאי נתערב כאן בהמה שהיא טריפה ואינה כרוב העולם והספק על כל בהמה אם היא זאת או אחרת על זה אין סברא להתיר מטעם רוב בהמות דמאי חזית לומר דזו לא יצאה מהרוב ואחרות יצאו ולכן א"א להתיר אלא מטעם רובא דאיתא קמן ועל כן שפיר שייך דין קבוע.

ובזה מיושב קושיא הנ"ל דמש"כ המהרש"א דבכה"ג שלא איתחזק לא מיקרי קבוע כוונתו דכיון דהוא מקום דאין מכריזין ואין ידוע אי נתערב כאן טריפה או לא א"כ לא נתחזק האיסור ואין כאן דין קבוע הא אילו היו מכריזין שיש עכשיו טריפה שנתערבה ונתחזק כאן בהמה אחת ודאי טריפה שיצאה מהרוב והי' הספק מחמת התערובות ודאי הי' שייך דין קבוע, וכמ"ש באמת התוס' שם בראשית דבריהם, ובזה גם החת"ס מודה ולא קשה מידי.

ומש"כ לעיל דקושיות האחרונים על דברי החת"ס והיישוב תלוי בהבנת החילוק בין רובא

והימים האלה נזכרים ונעשים

...וזה יתכן כוונתו פה במאמר רוח הקדש באומרו והימים האלה וכו', והוא כי אחרי אומרו גדול הנס כי על כן קיימו וקבלו גם על זרעם, ראה והנה קושיא נופלת על הדבר, והוא למה לא נגמור בימי הפורים את ההלל, לזה אמר אל יקל בעיניך מקרא מגילה כי הלא דע לך כי הימים האלה נזכרים ונעשים, לומר כל כך איכות מקרא מגילה גדול שעל ידי היות הימים האלה נזכרים על ידי קריאת המגילה, נעשים הימים עצמם, שקונים הויה וקיום וקדושה, שהוא כימים שאדם עוסק בהם בתורה. וזהו נזכרים ונעשים עד גדר שנוכל לומר בהם האלה כאילו קיימים ומונחים לפנינו ונראים באצבע. ולא עוד אלא שלא יעברו מתוך היהודים, שגם אחר עבור יום הפורים לא חלף עבר, כי אם קיים באיכות קדושה אשר קנה עד גדר שלא יעבור איכות הקדושה מתוך היהודים, כאילו תמיד הם מצוים, והוא כענין שבתות ומועדי ה'. ולא עוד אלא שכל כך גדלה מעלת המגילה הזאת כי זכרם לא יסוף מזרעם, והוא מאמרם ז"ל כי כל ספרי נביאים וכתובים יתבטלו לימות משיחנו וזו קיימת לעד כספר התורה:

(אלשיך הק' – אסתר ט, כח)